

8.1 Kızılbaşlık:

Türkiye’de Bektaşiler dışında kalan Alevilere ‘Kızılbaş‘ adı verilmektedir (Fırlıklı 1990 S.9). Alevi topluluklarında da bu ad yadırganmayıp, bilakis, iltifat olarak kabûl edilmektedir. Aleviler, bu adın kaynağı hakkında birçok menkâbe anlatarak kendilerini Kızılbaş saymaktadırlar.

Kızılbaş Allahı ve resulü uğruna kendini adanmış, onların yolunda canından ve malından vazgeçmiş, bu yolda ölmek var dönmek yoktur yeminin başına sardığı kırmızı sarık ile ilan eden kişi ve ya kişilerdir. (AABF ‘Alevi öğretisinin ve ibadâtının temel ilkeleri“ S.39)

Kızılbaş adının kaynağı ve hakkındaki görüşler şunlardır:

- a) Hz. Ali askerlerine, Siffin Savaşı’nda kırmızı başlık giydirmiştir. (Zelyut 1990 S.:83)
- b) Şah İsmâil askerlerine kızıl börk giydirmiştir. (Bozkurt 1990 S:42)
- c) Eski Türklerin din adamları olan Şamanlar da başlarına kırmızı külâh takarlardı. (Şener 1990:S 81)
- ç) Eski Alevi ve Sünnî topluluklarının her ikisinde kırmızı börk giyerlerdi. Fakat, Sünnîler bu başlığı terkedince, sadece Alevilere özgü bir giyecek olarak kalmıştır. (Eröz 1977: S 80)
- d) Hz. Muhammed, savaş sırasında yaralanmış, Hz. Ali Peygamber’in kanının yere akmaması için, kendi başlığı ile yarayı sarmış, sonra da bu başlığı giymiştir. Bunu görenler de kendisine Kızılbaş demişlerdir.
- e) Hz. Ali savaşlarda kırmızı serpuş takarmış. Savaşta düşmana çok zarar verdiği için, düşmanları ‘Ah şu kızılbaş olmasa...‘ derlermiş.

Bu konuda örnekleri çoğaltmak mümkündür. Araştırma sahasında, Kızılbaş adının, bu olaylardan d) ve e) şıklarında belirtilen olaylarla olduğuna inanılmaktadır. Kızılbaş adını kullanmakla, Hz. Ali’nin kahramanlığını kendilerine yakıştırdığını düşünmekte ve bundan memnun olmaktadırlar.

Bektaşilere göre de, ‘Kızılbaş deyimi, Alevi-Bektaşileri aşağılama ve küçük düşürme eyiliminde olanların kullandıkları bir sözcük olarak ortaya çıkmış ve öylece süregelmiştir. Bazıları da, Kızılbaş sözünü, tarihî bir olaya ya da ünlü bir kişiye dayandırmaya gayret etmişlerdir. Bu ad, Alevi-

Bektaşileri asıl adıyla anmak istemeyenlerin söyledikleri bir söz, bir ad olarak ortaya çıkmıştır.“ (Ulusoy 1986 S109)

8.2 Rafizîlik :

Rafiziler, *gulat ve zeydiler*’le birlikte, *şiamın* üç kolundan birini oluşturur. *Eş’ari* [873-936], *Makalat-ül-İslamiye* adlı yapıtında, rafizilik akımının ilk kez *Ebubekir* ile *Ömer*’in halifeliklerine karşı çıkanlar tarafından başlatıldığını belirtir; diğer kimi kaynaklara göre ise *Hz.Hüseyin*’in torunlarından *Zeyd bin Ali’nin Ebubekir*’le *Ömer*’in halifeliğini onaylamasına karşı çıkanlar rafizilik akımını başlattı. (Esat Korkmaz 1993 S.290)

Rafizilik, Ebubekir ve Ömer’in halifeliğini tanımayanların oluşturduğu, şia’nın bir kolu olan dinsel-siyasal akım olduğu için mi yoksa tanımadığı başka sebeplerden dolayı mı Kızılbaş’lar ve Rafiziler’in tâkip edilmiş olmalarını aydınlatmak bu araştırma çerçevesi içinde mümkün olmadı.